

мірі дозволяє вирішити питання щодо залучення населення до здійснення правосуддя.

Література:

1. Постанова Верховної ради України «Про Концепцію судово-правової реформи в Україні» від 28.04.1992 року № 2296-ХІІ / База даних «Законодавство України». ВР України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2296-12>

2. Білоусенко В. Г., Пилипчук П. П. Суд присяжних: яким йому бути? Вісник Верховного Суду України. 1998. № 2. С. 4–19.

3. Шишкін В. Формування суду присяжних (досвід Іспанії). *Право України*. 2002. № 2. С. 139–142.

4. Моргун С. О. Суд присяжних в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 210 с.

5. Костенко О. М. Культура і закон у протидії злу : монографія. Київ : Атіка, 2008. 352 с.

6. Світлі і темні сторони суду присяжних : офіційний сайт інтернет видання «Закон і бізнес» URL: http://zib.com.ua/ua/print/8257-chi_gotovi_ukrainci_do_naycinnishoi_roboti_yaku_mozhe_vikona.html

7. Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : монографія. Харків : Право, 2010. 464 с.

8. Тертишник В. М., Солнишкіна Н. С. Суд присяжних: суть ідеї та її мімікрія при формуванні кримінального судочинства України. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 221–224.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-137>

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Антоненко А. О.

аспірант

Запорізького національного університету

Євроінтеграційний вибір України, тісна співпраця із Сполученими Штатами Америки обумовили стрімкий розвиток антикорупційного законодавства України в останні роки. Створення Національного

агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) стало можливим у зв'язку з прийняттям у 2014 році Закону України «Про запобігання корупції» [1]. Дослідження питань адміністративно-правового статусу НАЗК як органу державної влади відіграє особливу роль для вироблення дієвих шляхів удосконалення його функціонування, що безпосередньо впливає на оптимізацію та підвищення результативності діяльності цього антикорупційного органу. При цьому ми вважаємо, що досліджувати адміністративно-правовий статус НАЗК потрібно, враховуючи наступні моменти: по-перше, НАЗК є органом державної влади, по-друге, воно є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, по-третє, мова йде про адміністративно-правовий статус, тобто сферу публічного управління.

Адміністративно-правовий статус – поняття, зміст якого завжди виражається в сукупності нормативно-визначених прав та обов'язків та характеризується специфічним обов'язком нести відповідальність за невиконання чи неналежне виконання обов'язків [2, с. 88].

Адміністративно-правовий статус НАЗК можна визначити як обумовлену функціональним призначенням, законодавчо регламентовану сукупність його юридичних прав, обов'язків і гарантій, які реалізуються у рамках як адміністративних правовідносин, так і поза ними і відображають реальне становище та місце центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом у системі суб'єктів запобігання та протидії корупції, визначаючи при цьому специфіку його діяльності [3, с. 79]. При цьому слід наголосити, що, враховуючи місце і роль НАЗК в державному механізмі при формуванні і реалізації антикорупційної політики в Україні, адміністративно-правовий статус цього суб'єкта публічного адміністрування має свої особливості порівняно з адміністративно-правовим статусом інших державних органів.

Специфіка адміністративно-правового статусу НАЗК обумовлена тим, що Національне агентство є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що утворюється Кабінетом міністрів України та забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [1, ст. 4].

Саме наявність у НАЗК спеціального статусу як центрального органу виконавчої влади обумовлює його специфічні характеристики: а) такий центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом утворює Кабінет міністрів України; б) у разі виникнення у керівника центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом реального чи потенційного конфлікту інтересів він зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня письмово поінформувати про це не міністра, який спрямовує та координує відповідний державний орган; в)

питання діяльності центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом у Кабінеті міністрів України представляє Прем'єр-міністр України, а не той чи інший міністр; г) положення Закону «Про центральні органи виконавчої влади» поширюються на відповідні державні органи, крім випадків, коли Конституцією та законами України визначені інші особливості організації та порядку їх діяльності [4].

НАЗК є спеціалізованим інститутом, що на законодавчому рівні наділений компетенціями з попередження та боротьби з корупцією. Відповідно до законодавства, воно повинно виконувати певні функції у боротьбі з корупцією, а саме: проведення досліджень і аналізу, розробка та координація політики в галузі боротьби з корупцією, здійснення контролю за деклараціями про доходи посадових осіб, проведення навчання та надання консультацій різним відомствам про ризик корупції, можливі заходи щодо її запобігання [5, с. 16].

Національне агентство з метою виконання покладених на нього повноважень має, зокрема, такі права: 1) одержувати в установленому законом порядку за письмовими запитами від державних органів та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, необхідну для виконання покладених на нього завдань; 2) мати безпосередній автоматизований доступ до інформаційно-телекомунікаційних і довідкових систем, реєстрів, банків даних; 3) створювати комісії та робочі групи, організовувати конференції, семінари і наради з питань запобігання і протидії корупції; 4) приймати з питань, що належать до його компетенції, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти; 5) вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, захисту викривачів; 6) звертатися до суду із позовами (заявами) щодо визнання незаконними нормативно-правових актів, індивідуальних рішень, виданих (прийнятих) з порушенням встановлених цим Законом вимог та обмежень, визнання недійсними правочинів; 7) ініціювати проведення службового розслідування, вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, надсилати до інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії; 8) складати протоколи про адміністративні правопорушення, віднесені законом до компетенції Національного агентства, застосовувати передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення та ін. [1, ст. 12].

Характеризуючи структуру відповідного антикорупційного органу, зазначимо, що НАЗК є колегіальним органом, до складу якого входить п'ять членів. Враховуючи зазначене, зауважимо, що НАЗК прийняло рішення, яким визначило функціональні обов'язки кожного з членів НАЗК. На Голову НАЗК покладено обов'язок спрямовувати і координувати діяльність Департаменту з питань запобігання політичній корупції. Окремі члени НАЗК будуть зобов'язані: опікуватись Департаментом координації антикорупційної політики; спрямовувати роботу Департаменту організації роботи із запобігання та виявлення корупції; координувати роботу Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції; спрямовувати Діяльність Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя [6].

Отже, що адміністративно-правовому статусу НАЗК характерні такі ознаки: 1) нормативно-правове визначення; 2) відображує особливе правове становище суб'єкта у системі різноманітних правовідносин як в антикорупційній сфері, так і поза нею; 3) обумовлюється функціональним призначенням центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом; 4) наявність особливої компетенції як ключового елементу адміністративно-правового статусу.

Література:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 5 : Адміністративне право / редкол. Ю. П. Битяк (голова) та ін. Харків : Право, 2020. 960 с.
3. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/ed20110317>.
4. Волик В. С. Нормативно-правові засади компетенцій національного агентства з питань запобігання корупції. *Демократичне врядування*. 2016. Вип. 16–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2016_16-17_8.
5. Затвердження обов'язків членів НАЗК. Українське право : [сайт]. URL: <http://ukrainepravo.com/news/ukraine/zatverdzheno-obov-yazki-chlenivnazk/>.